

Seat No. : _____

TE-108

May-2013

Diploma in Labour Laws & Practice Paper-I

Factories Act, Workmen Comp., Payment of Wages & E.S.I. Act)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

સૂચના : બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

૧. કારખાનાના કાયદા અન્વયે તંદુરસ્તી, સલામતી અને કામદારનાં કલ્યાણ અંગેની જોગવાઈઓ સમજાવો.

અથવા

ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે ચાર)

- (૧) કારખાનું
- (૨) સર્ટિફિકેટિંગ સર્જન
- (૩) ઉત્પાદન પ્રક્રિયા
- (૪) કામદાર
- (૫) કબજેદાર
- (૬) તરુણ યુવાન

૨. ૧૯૨૩ના કામદાર વળતર ધારા હેઠળ માલિકની વળતર ચૂકવવાની જવાબદારી.

અથવા

કામદાર વળતર ધારો, ૧૯૨૩ હેઠળ 'પૂર્ણ અસમર્થતા'ની ચર્ચા કરો.

૩. લઘુત્તમ વેતન ધારા હેઠળ લઘુત્તમ કરતાં પણ ઓછો પગાર મેળવતાં કામદારોને પ્રાપ્ત થતાં ઉપાયો જણાવો.

અથવા

લઘુત્તમ વેતન ધારા નીચે 'લઘુત્તમ વેતન દરો'નો અર્થ સમજાવો.

૪. ૧૯૪૮નાં કામદાર રાજ્ય વીમા ધારા હેઠળ ચર્ચા કરો : (ગમે તે ચાર)

- (૧) નોકરીના સમય દરમ્યાનની ઈજા
- (૨) માલિકનો ખાસ ફાળો
- (૩) વ્યવસાયિક રોગ
- (૪) આશ્રિતોને લાભ
- (૫) નિરીક્ષકની સત્તાઓ
- (૬) કુટુંબ

૫. કારખાના ધારા અન્વયે ચર્ચા કરો : (ગમે તે બે)
- (૧) કબજેદારની ફરજો
 - (૨) ઓવરટાઈમ તથા કામના કલાકો
 - (૩) જોખમી પ્રક્રિયાઓ સંબંધી ખાસ જોગવાઈઓ
 - (૪) કામદાર
૬. (અ) લઘુત્તમ વેતનધારો-૧૯૪૮ નીચે ચર્ચા કરો : (ગમે તે એક)
- (૧) જીવનધોરણનો આંક
 - (૨) વેતન
 - (૩) માલિક
- (બ) ૧૯૨૩ના કામદારોના વળતર ધારા નીચે ચર્ચા કરો : (ગમે તે એક)
- (૧) આશ્રિત
 - (૨) કઈ સંસ્થાઓને આ કાયદો લાગુ પડે છે ?
 - (૩) તબીબી તપાસ
-

Seat No. : _____

TE-108

May-2013

Paper-I

Diploma in Labour Laws & Practice

(Factories Act, Workmen comp., Payment of Wages & E.S.I. Act)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction : All questions are compulsory.

1. Explain the provisions related to health, safety and welfare of workers under the Factories Act, 1948.

OR

Write a short notes (Factories Act) : (any **four**)

- (i) Factory
 - (ii) Certifying Surgeons
 - (iii) Manufacturing Process
 - (iv) Worker
 - (v) Occupier
 - (vi) Young Person
2. Liability of the employer to pay compensation under the Workmen's Compensation Act-1923.

OR

Discuss the concept of 'Total Disablement' under Workmen's Compensation Act 1923.

3. Point out the remedies available to a workman who has been less than the prescribed minimum wages.

OR

What is meant by 'minimum rates of wages' ?

4. Discuss the following under the Employee's State Insurance Act 1948 : (any **four**)

- (i) Employment Injury.
- (ii) Employers Special Contribution
- (iii) Occupational Disease
- (iv) Benefit to Dependent
- (v) Powers of Inspector
- (vi) Family

5. Write notes (under the Factories Act) : (any **two**)
- (i) Duties of Occupier
 - (ii) Working hours and Overtime
 - (iii) Special Provision relating to Hazardous process
 - (iv) Worker
6. (a) Discuss the following under Minimum Wages Act : (any **one**)
- (i) Cost of living Index number.
 - (ii) Wages
 - (iii) Employer
- (b) Discuss the any **one** under the workman's Compensation Act, 1923.
- (i) Dependent
 - (ii) Factory to which the Act applies.
 - (iii) Medical Examination
-